

Mönsterskydd för bildskärmsgränssnitt och programvaruikoner

av advokat Henrik Bengtsson, Advokatfirman Delphi & Co

I samband med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 98/71/EG av den 13 oktober 1998 om mönster har rekvisitet «vara» i 1 § mönsterskyddslagen (ML) bytts ut mot rekvisitet «produkt». Ändringen innebär att det inte längre endast är fysiska produkter som kan omfattas av mönsterskydd utan även bildskärmsgränssnitt och grafiska programvaruikoner. Som bekant skyddas ett mönster om det är nytt och särpräglat. Huruvida mönstret är särpräglat avgörs efter en skillnadsbedömning i förhållande till tidigare existerande mönster. En mönsterregistrering gäller i fem år och kan som längst genom förnyelse gälla i tjugofem år. Vad beträffar mönsterskydd för bildskärmsgränssnitt uttalade departementschefen: «Exempelvis kan även företeelser av en icke-fysisk karaktär, t.ex. grafiska symboler och typsnitt, utgöra produkter. Under uttrycket grafiska symboler får anses falla även sådant som den layout som förekommer på en dators bildskärm (t.ex. s.k. ikoner, enskilda eller sammansatta, eller menyer som kan förekomma på bildskärmen)» (prop. 2001/02: 121, s 109).

Patent- och registreringsverket i Sverige (PRV) har haft anledning att pröva ett tiotal ansökningar om mönsterskydd för bildskärmsgränssnitt. Det första mönstret registrerades i augusti 2002. Användargränssnitt registreras i klass 14-02 och samtliga mönsterregistreringar är tillgängliga med bild på mönstret via länken <http://www.prv.se/DesignregisterWeb/>.

De bildskärmsgränssnitt som har registrerats kan grovt delas in i

(i) gränssnitt för webbsidor och (ii) gränssnitt för datorprogram. Någon egentlig registrering av ikoner återfinns inte bland de hittillsvarande registreringarna. Inget av ärendena har ännu prövats i högre instans eller i allmän domstol men besluten nedan erbjuder en viss illustration av hur PRV har betraktat nyhets- och skillnadskraven med avseende på bildskärmsgränssnitt och programvaruikoner. Mot bakgrund av att flertalet registrerade bildskärmsgränssnitt är av relativt trivial karaktär är det osäkert huruvida mönsterregistreringarna skulle förbli registrerade om de blev föremål för en hävningstalan. Många gånger framstår det enligt min mening som tveksamt om mönstren uppfyller kraven på nyhet och särprägel. Det är sannolikt att PRV:s handläggare inte har haft tillgång till äldre allmänt tillgängliga bildskärmsgränssnitt vid officialgranskningen och att de därför endast gjort granskningen i förhållande till tidigare mönsterregistreringar. De svenska mönsterregistreringarna skulle därmed riskera att vara behäftade med ursprungliga nyhetsskador eller brister beträffande särprägel på samma vis som amerikanska programvarupatent och affärsmetodspatent visat sig vara svaga eftersom officialgranskningen varit alltför rudimentär. Om de registrerade bildskärmsgränssnitten över huvud taget skulle motstå en hävningstalan måste skyddsomfånget, givet mönstrens låga särprägel, inskränka sig till slaviska efterbildningar.

Av kuriöst intresse är att Fonus som förlorat en tvist om upphovsrättsligt skydd för sin webbsida i

Stockholms tingsrätt (se Stockholms TR:s dom i mål nr T 8983-01, tingsrätten fann att webbsidan inte uppnådde verks höjd) har fått sin webbsideslayout registrerad som mönster.

Det är högst sannolikt att Office for Harmonization in the Internal Market (OHIM) har registrerat användargränssnitt och programvaruikoner som gemenskapsformgivning. OHIM:s mönsterregister är dock för närvarande inte sökbart, så det är inte möjligt att finna motsvarande gemenskapsregistreringar. I sammanhanget skall observeras att användargränssnitt även utan registrering kan komma i åtnjutande av ett tvåårigt efterbildningsskydd enligt reglerna om oregistrerad gemenskapsformgivning i förordningen (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning. Måhända kan man genom PRV:s officialregistreringar få en första uppfattning om kravet på särprägel för sådant oregistrerat skydd. Skyddet för oregistrerat mönster har hittills endast prövats av underrätter (bl.a. beträffande en pensel och mobiltelefonskal) och det är svårt att se någon linje i bedömningen av skyddsförutsättningarna.

De marknadsrättsliga och upphovsrättsliga förutsättningarna för skydd för webbsidor behandlas i min tillämpningsuppsats vid Lunds Universitet från 1998 med titeln «Skyddet för webbsidor» (tillgänglig på [http://www.jur.lu.se/internet/biblioteket/examensarbeten.nsf/0/41839F7610E871B9C125694600427E20/\\$File/xsmall.pdf?OpenElement](http://www.jur.lu.se/internet/biblioteket/examensarbeten.nsf/0/41839F7610E871B9C125694600427E20/$File/xsmall.pdf?OpenElement))

1. Gränssnitt för datorprogram

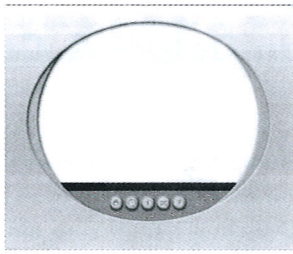

Fig 1:
Registreringsnummer 75361
(Skärmlayout för datorprogram)

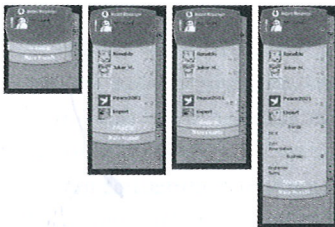

Fig 2:
Registreringsnummer 76547
(Bildskärmlayout Vodafon Holding GmbH)

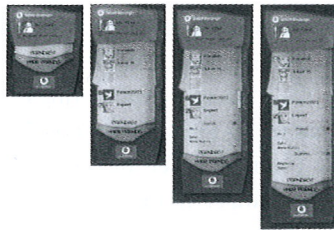

Fig 3:
Registreringsnummer 76547
(Bildskärmlayout Vodafon Holding GmbH)

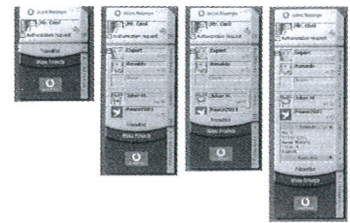

Fig 4:
Registreringsnummer 76547
(Bildskärmlayout Vodafon Holding GmbH)

2. Gränssnitt för webbsidor

Fig 5:
Registreringsnummer 76315
(Webbsideslayout Moderaterna)

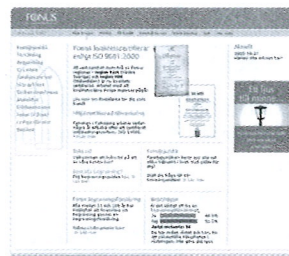

Fig 6:
Registreringsnummer 76616
(Webbsideslayout Fonus)

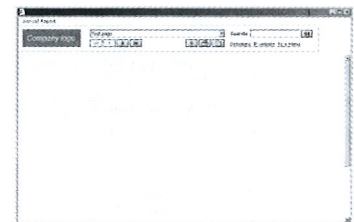

Fig 7:
Registreringsnummer 76912
(Webbsideslayout Alert Investor Relations)

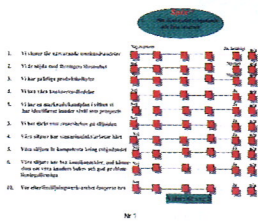

Fig. 8:
Registrerings-
nummer 77134
(Webbsideslayout
Net Sales
pro mergo)

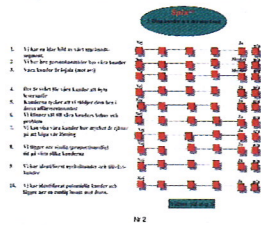

Fig. 9:
Registrerings-
nummer 77134
(Webbsideslayout
Net Sales
pro mergo)

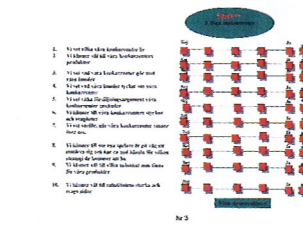

Fig. 10:
Registrerings-
nummer 77134
(Webbsideslayout
Net Sales
pro mergo)

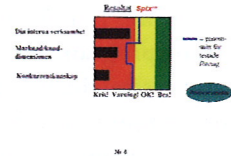

Fig. 11:
Registrerings-
nummer 77134
(Webbsideslayout
Net Sales
pro mergo)

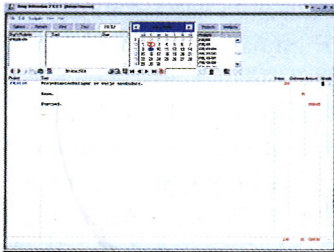

Fig. 12:
Registreringsnummer 77353
(Webbsideslayout
KH Mentor Management)

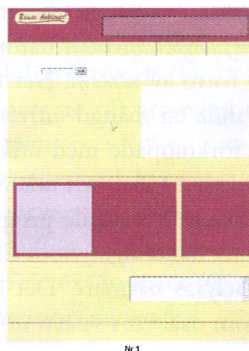

Fig. 13:
Registreringsnummer 77600
(Webbsideslayout
Bamses Invest AB)

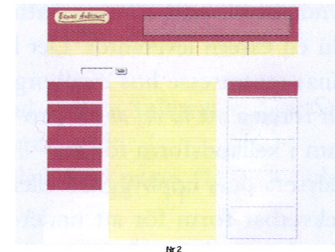

Fig. 14:
Registreringsnummer 77600
(Webbsideslayout
Bamses Invest AB)

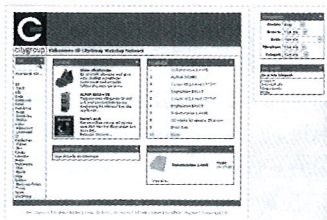

Fig. 15:
Registreringsnummer 77618
(Webbsideslayout
Imad Agi)

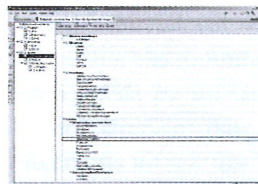

Fig. 16:
Registreringsnummer 77858
(Webbsideslayout
Botkyrka kommun)

Fig. 17:
Registreringsnummer 77858
(Webbsideslayout
Botkyrka kommun)